

30.000 glass i et smell SIDE 6

Forbered eierskiftet i god tid, side 7

Bygget for håndverk og kunst, side 10

Ny sjef i Håndverker'n side 18

Oslo Håndverks
Industriforening &

Aktiviteter i OHIF

Styremøter:

24.oktober 21. november og 12.desember

Myldringsmøte medlemmer: 11. oktober

Medlemsmøte: 1. november

Frokostmøte om Generasjons- og Eierskifte: 16. november

LAUGSKALENDER

- 3. okt Oslo Snekkermesterlaug
- 3. okt Oslo Håndverker Sangforening
- 8. okt Norges Gyllenlærlaug
- 10. okt Oslo Håndverker Sangforening
- 11. okt Oslo Kjole- og draktsyerlaug
- 13. okt Salmaker- og Møbeltapetserlaug
- 15. okt Oslo Optikerlaug
- 17. okt Oslo Håndverker Sangforening
- 17. okt Oslo Glassmesterlaug
- 19. okt Maler- og Byggtapetsermestr. Forening
- 20. okt Oslo Rørleggerlaug
- 24. okt Oslo Håndverker Sangforening
- 25. okt Byggmesterforbundet
- 26. okt Pelsmesterlauget
- 27. okt Oslo Kobber- og Blikkenslagerlaug
- 31. okt Oslo Håndverker Sangforening
- 7. nov Oslo Håndverker Sangforening
- 7. nov Oslo Snekkermesterlaug
- 10. nov Salmaker- og Møbeltapetserlaug
- 14. nov Oslo Håndverker Sangforening
- 17. nov Oslo Rørleggerlaug
- 18. nov Maler- og Byggtapetsermestr. Forening
- 21. nov Oslo Håndverker Sangforening
- 22. nov Murnesterernes Forening
- 23. nov Maler- og Byggtapetsermestr. Forening
- 24. nov Oslo Kobber- og Blikkenslagerlaug
- 28. nov Oslo Håndverker Sangforening
- 29. nov Oslo Gullsmedlaug
- 30. nov Pelsmesterlauget
- 30. nov Norges Gyllenlærlaug distriktsmøte
- 1. des Malemestrenes seniorgruppe
- 2. des Malerдамene
- 5. des Oslo Håndverker Sangforening
- 5. des Oslo Snekkermesterlaug
- 6. des Oslo Frisørlaug
- 12. des Oslo Håndverker Sangforening
- 13. des Oslo Kjole- og Draktsyerlaug
- 15. des Oslo Rørleggerlaug

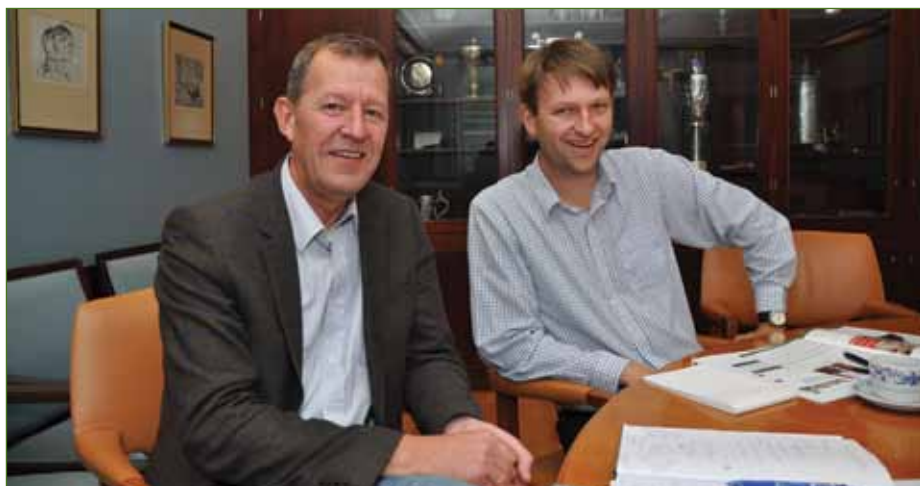
PÅ PLAKATEN

SIDEN SIST HAR HAR OHIF

- Deltatt Nordisk konferanse i Stockholm
- Arrangert ressursgruppemøter
- Deltatt i arbeidsgruppe for ROT-fradraget
- Arrangert Næringslivets valgkampstart
- Deltatt på møte hos Oslo Kobber- og blikkenslagerlaug
- Deltatt på Småtinget
- Deltatt på møte med Venstre
- Deltatt på møte med Høyre
- Levert to høringsuttalelser

TIL NESTE GANG

- Arrangere ressursgruppemøter
- Delta på møter med næringslivsgruppen til trafikketaten
- Arrangere myldringsmøte
- Avholde styreseminar
- Arrangere medlemsmøte
- Arrangere frokostmøte med politikere i Oslo
- Medarrangør for Fag- og svennebrevutdeling

Møte med Høyre ved gruppeleder Eirik Lae Solberg og Per Haugen fra Veidekke om skole på byggeplass. Møtet kom i stand etter OHIFs initiativ i saken.

Oslo Håndverks
& Industriforening

STYRET

Personalsjef Tor Petlund, leder
Murmester Knut A. Fjeld, nestleder
Gullsmedmester Fred B. Andersson
Salgskonsulent Rune Olsson
Daglig leder Kari Engh Johansen

FORENINGENS KONTORER

Rosenkrantz gt. 7, 0159 OSLO
Telefon: 22 40 10 90
Telefaks: 22 40 10 99
E-post: firmapost@ohif.no
Web: www.ohif.no
Kontortid: 09.00 - 1600

Administrerende direktør: Arve Sand
Kommunikasjonssjef:
Kristin Brandt
Regnskap: Sølvi Ruud

Fagutdanning i skuddet

Kommunevalget er over, hvem som er valgt inn i bystyret er klart, men byrådska-balen er i skrivende stund langt fra klarlagt. Med et svekket Fremskrittsparti er det vel ikke usannsynlig at Høyre vil kreve ytterligere en byrådstaburett dersom koalisjonen skal fortsette. Det behøver ikke være noen ulempe for næringslivet. Et av de viktigste satsningsområdene for det nye bystyret må være å styrke yrkesutdanningen. Det er de unge uten utdannelse som faller utenfor i konkurransen om jobbene. Vi er heldige i dette landet som har en ledighet på bare 3,5 prosent, men ungdomsledigheten og frafallet i den videregående utdanningen må bekymre oss alle. Oslo Håndverks- og Industriforening har lagt mye tid og ressurser i å styrke yrkesopplæringen. Deltakerne i våre ressursgrupper for utdanning og for byggfagene har nedlagt et viktig arbeid både for sine respektive fag og for yrkesfaglig utdanning generelt. Nå må dette arbeidet videreføres overfor det nye bystyret. Vårt langsiktige arbeid avsluttes ikke ved utgangen av en valgperiode. Det føres kontinuerlig videre og kontakten til partiene opprett-holdes selv om enkelte representanter går ut.

Under Næringslivets valgkampstart i august ble utdanningstilbudet "Skole på byggeplass" presentert for politikerne. "Skole på byggeplass" har vært drevet av Veidekke i over ti år i samarbeid med NAV. Det er et tilbud til voksne om å ta VG1 og VG2 i byggfagene i et organisert opplegg som ender i en læreplass. Både Høyre i Akershus og Oslo Høyre har i ettertid vist stor interesse for tiltaket, og det lover godt når vi nå har fått beskjed om at Høyre i begge fylkene vil legge vekt på å prio-ritere oppstart av "Skole på byggeplass" i 2012.

Vi ser i det hele tatt en voksende forståelse for at teoretiseringen av yrkesutdan-ningen fører til frafall og at teorien må bli mer relevant og yrkesrettet. Vi må få til et bedre samsvar mellom yrkesutdanningen og de kvalifikasjoner som kreves i arbeidslivet. Kunnskapsminister Kristin Halvorsen sier det. Hun ser det som avgjørende for norsk arbeidsliv at flere fullfører yrkesutdanningen, og at yrkes-opplæringen blir mer praktisk og relevant. NHOs administrerende direktør John G. Bernander sier det og ønsker større dynamikk innenfor de yrkesfaglige utdan-ningsprogrammene, og mer bruk av alternative læreløp der enkelte elever kan komme tidligere ut i arbeidslivet. Vi har sagt det lenge. Hvis Kristin Halvorsen og John G. Bernander går sammen og drar i samme retning, gir det håp om mer rele-vant og yrkesrettet teoriundervisning.

Mangelen på læreplasser gjelder ikke bare de fagene som tradisjonelt hører under Oslo Håndverks- og Industriforening. Alt for ofte får vi høre fra politisk hold at næringslivet må være seg sitt ansvar bevisst og ta inn lærlinger. Det ansvaret tar bedriftene så langt det er mulig innenfor forsvarlige økonomiske rammer. Når kunnskapsministeren uttaler at vi må lykkes i å skaffe flere lærlingplasser både i privat og offentlig sektor, vil vi foreslå at hun råder sin regjeringskollega, hel-seministeren, til å ta kraftig tak i sykehusene Akershus universitetssykehus og Oslo universitetssykehus. Til tross for krav fra eieren, Helse Sør-Øst, nekter de to sykehusene å ta inn lærlinger i helsefag **fordi det er for dyrt!** Og på toppen av det hele har Oslo kommune bevilget ekstra penger for elever fra Oslo. 40 elever som er mitt i utdanningsløpet står uten læreplass. Det er en skandale når prognosene sier at vi trenger 40 000 nye helsefagarbeidere innen 2030. Det som er for dyrt i norsk helsevesen er ubegri-pelig topptunge administrasjoner. Helsefag er ikke vår spesialitet, men vi vet at de fleste av oss vil trenge hjelpende hender i løpet av livet.

Håndverk & Industri

Utgis av Oslo Håndverks- og Industriforening

Rosenkrantz' gate 7, 0159 Oslo
www.ohif.no

Ansvarlig redaktør:

Arve Sand

telefon: 22 40 10 91

telefaks: 22 40 10 99

e-post: arve.sand@ohif.no

Redaksjon:

Randem Media AS

Postboks 60 Lambertseter,
1101 Oslo

Redaksjonssekretær/journalist:

Knut Randem

telefon 22 68 84 60,

post@randem.no

Journalist Kristin Brandt

telefon 22 40 10 93

kristin.brandt@ohif.no

Abonnement: OHIF

telefon 22 40 10 90

firmapost@ohif.no

Utgivelser 2011:

Nr 1: mars

Nr 2: juni

Nr 3: september

Nr 4: desember

Håndverk & Industri

trykkes i 1700 eksemplarer.

Produksjon: Randem Media AS

Trykkeri: Merkur Trykk AS

ISSN 1890-047X

Forsidefoto: Svendsends Glass-Service AS i arbeid etter 22. juli.

Foto: Knut Randem

Spesialtilpasset etter behov

På referanselista har de mange kjente firmanavn og etter en presentasjon er det nærliggende å anta at det også blant privatkundene finnes et og annet kjent navn. Møbelsnekkeriet Roland Caspari AS leverer spesialtilpassede og spesialdesignede møbler og innredninger til både private og næringsliv.

Roland Caspari har neste år drevet bedriften på Haga i 20 år. Utvidelsene har skjedd gradvis og bedriften har nå seks mann i produksjon i tillegg til Caspari og en halv stilling som kontormedarbeider. De holder til på Haga gård like utenfor Grini i Bærum.

– Åtte personer er akkurat passe. Blir vi flere i produksjonen må administrasjonen utvides, sier Caspari. Aksenten er fortsatt tydelig og det er lett å høre at han har sin opprinnelse i Tyskland. Det er 22 år siden kjærligheten (selvfølgelig) lokket ham til Norge. Han var da ferdig utdannet møbelsnekker i Tyskland. Den gang var læretiden der tre år i bedrift med en dag i uka på skolen.

Mesterbrevet tok han her i Norge. Han forteller at det er vesentlig forskjell på mesterutdanningen i Tyskland og Norge. I Norge er mesterutdanningen kun teoretisk, mens den i Tyskland har et vesentlig praktisk faglig innhold.

– For å ta mesterbrev i Tyskland må du faktisk ta deg fri fra jobben i et år for å gå på skole. I den praktiske mesterprøven der må du utføre et mesterstykke så ekstravagant at du sjelden får mulighet til å gjøre tilsvarende arbeid senere.

– Er det mest møbler eller innredning dere produserer?

– Markedet er veldig bredt. Vi lager det meste innen innredning. Men hva er møbler og hva er innredning? spør han retorisk. Den fastmonterte bokhylla eller den spesialtilpassede kjøkkensofaen – er det møbler eller innredning? Vi blir etter hvert enige om at gjenstander som kan flyttes rundt av brukerne er møbler, resten av møblene er innredning. Kundene er svært ulike og har veldig forskjellige behov, men faste innredninger utgjør den største andelen i produksjonen.

I verkstedet hos Roland Caspari jobber seks mann på heltid. Her arbeider Espen Gundersen med deler til en himmelseng.

KUNDENE MÅ VERDSETTE ARBEIDET

– Det tar lang tid å finne fram til kundene som verdsetter at vi er håndverkere med ferdigheter, kunder som vil ha kvalitet og skjønner at det har en pris.

Men det er ikke bare håndverksmessig kvalitet som er viktig for Caspari.

– Jeg ansetter aldri en lærling som er svak i matte. Matte er nødvendig for at du som en dreven møbelsnekker skal kunne ta de nødvendige beregninger for å sette sammen trevirket på riktig måte. Små feil kan føre til store konsekvenser.

Caspari er slett ikke blid på rådgivere i skolen som tror at de som er sterke i teori ikke skal bli håndverkere. Denne kunnskapen er nødvendig også for en dyktig håndverker.

– Vi tar også sjelden inn lærlinger som ikke har hospitert hos oss gjennom utplassering i skoletiden.

– Det er viktig at vi ser at de er motiverte for faget. Vi er bare en tilrettelegger som har alt de trenger av fagfolk og maskiner.

Caspari vil også ha lærerne mer ut i bedriftene. De trenger også motivasjon. Derfor vil han ha flere lærere som videreutdanner seg gjennom å hospitere i bedriftene. Da får de se hvordan arbeidet gjøres og hva faget egentlig er. Mange av lærerne mister kontakten med faget, mener han. Derfor er hospitering ekstra viktig.

At Caspari er opptatt av fagopplæringen bekreftes av at han

Roland Caspari har drevet møbelsnekkeri på Haga gård i snart 20 år.

Men vi setter også stor pris på å jobbe med interiørarkitekter med tegninger hvor bare detaljer gjenstår.

PÅ LANDET I BYEN

Bedriften har holdt til i samme bygning hele tiden. Det er litt utenfor bygrensa, men Caspari mener den er riktig plassert med nær kontakt til byen. Samtidig er de på landet.

Lokalene er utvidet gjennom årene, men skal ikke økes mer for en hver pris. Nå skal bruken av lokalene optimaliseres.

Roland Caspari eier 90 prosent av bedriften. Formann Tom Haugen, som har vært i bedriften siden han var lærling, eier de siste 10 prosentene. Begge sitter i styret sammen med en tidligere ansatt som er økonom.

– Hvert år setter styret av et bonusbeløp til fordeling på de ansatte – når det går bra. Og det gjør det som regel. Bonusen er en oppmuntring til de ansatte for å få alle ledd til å fun-

19 lærlinger på 19 år. Lærling Ismael Johansen arbeider med dette dokkehuset.

gere optimalt. Slik at bedriften utvikle seg positivt. Alle ledd betyr noe for resultatet.

Det er mange tunge investeringer i et møbelsnekkerverksted når maskinparken skal holdes oppdatert og kunne brukes til de fleste oppdrag.

Den siste investeringen hadde imidlertid først og fremst med innemiljøet å gjøre. Da ble det montert nye avsug med utvendig filter. Alt støv av trefiber føres rett inn i en container som står på utsiden av bygningen. Den hentes og tømmes for resirkulering.

– Det var en stor investering, men innemiljøet i verkstedet har blitt mye bedre, mener Caspari.

Verkstedet dekker det meste av underetasjen i bygningen. I første etasje har de eget sprøyterom for overflatebehandling og et mindre verksted til finmontasje. Det kombinerte kontoret og kundemottaket ligger vegg i vegg.

sitter i prøvenemnda og har utdannet om lag 20 lærlinger på 19 år. Det er antakelig det høyeste antallet i Bærum.

SAMARBEID I LAUGET

Under "Designers saturday" tidligere i høst hadde lauget en felles utstilling. De som deltok hadde tatt med seg et mindre arbeid hver.

– Vi var med for å synliggjøre faget. Det er viktig for rekrutteringen, men også for å vise oss fram for kundene, sier Caspari.

– Medlemmene har ulike spesialiteter og vi bruker hverandre når det er nødvendig. Og om oppdraget er for stort for oss alene må vi samarbeide, slik at oppdraget ikke går til utlandet.

– Hvem benytter seg av en møbelsnekker?

– Den typiske kunden er ofte en privatkunde, men vi har også mange bedrifter på kundelista. Ofte kommer oppdragene i samarbeid med arkitekter, interiørarkitekter eller entreprenører. I bedrifter er resepsjonsdisker et typisk oppdrag. – Vi har flere langvarige kunder som kommer igjen og igjen. De kan gjerne vente i måneder på at vi får tid til å gjøre en jobb for dem, forteller Caspari.

Han forteller at marginene imidlertid er så små at både service og kvalitet må fungere hele tiden. Han er litt oppgitt over at en rørlegger eller elektriker kan ta høyere timepris enn en møbelsnekker med stort verksted og maskiner. Derfor må han passe nøye på marginene.

– Vi tegner ofte selv objektene etter omtrentlige forespørsler. Da må vi spille på den kreativiteten faget krever. Men vi levere også mye til kunder som kommer med egne tegninger. Blant annet leverer vi til kontormøbelprodusenter. Deres kunde kan ha et behov som skal løses i en liten serie. De kan ikke stille om produksjonen for et par hundre spesialtilpassede bord. Det kan vi gjøre. Noen ganger kan oppdragene for dem være så små som et enkelt kutt i en plate.

– Kunden har et behov. Det skal vi løse!

– Arkitektene tegner annerledes hus nå enn før. Da blir det også oftere nødvendig med spesialtilpassede løsninger. For 20 år siden gikk ikke en vanlig familie til en møbelsnekker. Det gjør de nå. Folk er mer villige til å bruke penger på interiør, og vi ser derfor optimistisk på framtiden. Stilen endrer seg med årene, men vi lager få trendy ting. Det vi lager skal vare i generasjoner.

– Alle ansatte er opplært til å kjøre sin produksjon fra a til å. Derfor er de som regel også med på monteringen ute hos kunden.

– Det er også ganske vanlig at jeg reiser ut til kunder, som ikke bruker arkitekt, og lager forslag til løsninger for dem.

Tekst og foto: Knut Randem

30.000 ruter i et smell

22. juli snudde opp ned på livet i Norge. Midt oppe i all sorg og fortvilelse måtte håndverkerne inn i området for å gjøre en viktig sikringsjobb. Store og små glassruter ble knust flere kvartaler unna. Glassmestrene måtte ta den første støytten med å sikre bygninger og erstatte så mye som 30.000 glassruter.

22. juli snudde opp ned på arbeidsdagene til glassmestrene Trond Svendsen (t.v.) og Petter Wold og resten av personalet i Svendsen Glass-Service AS.

Det var antakelig glassmestrene som opplevde de største faglige utfordringene etter eksplosjonen. Ansatte meldte seg på telefon og kom tilbake fra ferie for å ta i et tak. Grossistene åpnet lagrene sine allerede lørdag og glassmestre fra hele Østlandet kom til Oslo.

Svendsens Glass-Service AS har en kontinuerlig døgnerberedskap hele året og var forberedt på det meste – før dette.

– Vi var minst like påvirket av terroren som alle andre, men på en måte var det bare å trykke på knappen og sette i gang slik vi pleier å gjøre, sier glassmester Trond Svendsen.

– Men dette var så ufattelig stort. Folk og glass var en utfordring. Vi bemannet omgående to ekstra vakttelefoner i firmaet. I tillegg satte vi allerede samme kveld opp et telt på Youngstorget og etablerte en base der kundene henvendte seg og gutta våre kom og hentet sine oppdrag.

– Det var helt surrealistisk, men der jobbet vi parallelt med væpnet politi og soldater i et område hvor alt var kaotisk.

– I første omgang måtte vi rydde og sikre med sponplater. Deretter var det måltaking til midlertidige glass og innsetting av disse.

Deretter skulle de permanente glassene bestilles og monteres. Det arbeidet tok flere uker.

– Hele den første helga hadde vi 13 – 14 personer på jobb. Totalt er vi 17 ansatte. Det var også full trøkk hele uka etter. Alene har vi utført jobb for 2,5 – 3 millioner kroner i arbeidstimer og materiell. Det strømmet også til med utenbys glassmestre samtidig som alle i Oslo gjorde en stor innsats.

– Selv fikk vi henvendelse fra en glassmester i Elverum som tilbød sine ansatte. Det tilbudet takket vi ja til og leide inn deres ansatte i flere dager. Men det var ikke alle bedriftene som oppførte seg like etisk korrekt. Vi så mange eksempler på både lokale og utenbys firmaer som oppførte seg som bulldosere. De satte opp sin egen lapp på sikringen og krevde hevd på jobben. Flere av disse ble jaget av gårdeierne da det viste seg at ingen hadde rekvisitert jobbene. Uten rekvisisjon ble det ikke noe oppdrag, men flere gårdeiere har nok tatt

tjenestene fra de som har dukket opp, sier Svendsen.

– Trist at det skulle skje midt oppe i det triste. Det blir nok en diskusjon i bransjen i ettertid.

VANSKELIG REGNSKAP

– Det er enorme summer bransjen har lagt ut. Vi har derfor vært nøye med å tagge alle fakturaene og kan redegjøre for arbeidene ned i minste detalj. Samtidig var det viktig å ikke overfakturere. Vi har brukt våre vanlige priser.

Svendsen har ingen oversikt over hvor mange glassruter som ble skiftet ut som følge av bomba, men han har hørt påstått at det ble knust om lag 30.000 glassruter. Mange av dem langt unna og på baksiden av bygninger i forhold til eksplosjonsstedet. Det er nesten uforståelig hvordan trykkbølgene gikk gatelangs.

Likevel var det aldri mangel på glass til sikring, forteller han. De permanente glassene har det imidlertid vært bestillingstid på. Men glass er ikke bare glass forteller glassmester og autorisert glassrådgiver Petter Wold.

– Rutene som ble knust i eksplosjonen veier helt opp i mot 500 kilo for de største flerlags glassene. Det er et under at ikke flere ble skadd av glass som falt ned. Ingen av oss, og aller minst kundene, var forberedt på en slik eksplosjon. Om gårdeiere og butikker i større grad hadde bestilt laminerte glass ville skadene blitt vesentlig redusert. Men de fleste tenker på pris. Kanskje kan det nå bli lettere å argumentere for laminerte glass.

– Det finnes også innbruddshemmende, skuddsikre og eksplosjonshemmende glass. De er bygget opp som multilaminater. Disse leveres som spesifisert i de ulike klassene.

– Vi kan også legge på en sikkerhetsfolie på kundens eksisterende glass som bidrar til at glassene henger sammen ved brekkasje så glassbitene ikke fyker av gårde ved en eksplosjon, sier Wold.

Tekst og foto: Knut Randem

Forbered eierskiftet i god tid

Oslo Håndverks- og Industriforening (OHIF) arrangerer 16. november et frokostseminar om eierskifte i bedrifter ved salg eller arv i samarbeid med Eierskiftealliansen. Hvordan går du fram? Hvilke feller bør du unngå? Og hvilke erfaringer kan du trekke av andres salgsprosess eller generasjonsskifte?

Temaet ble omtalt i forrige utgave under tittelen "Eierskifte før bedriften dør". Det klare rådet Geir Samdal i Gess.no Generasjons- og eierskiftesenter ga var å selge eller gjennomføre generasjonsskiftet når du er på topp. Undersøkelser viser at verdiskapningen i småbedriftene begynner å falle når eier/daglig leder er +/- 60 år. Da er det i hvert fall på tide å begynne forberedelsene til eierskifte. Junior må bygges opp. De fleste har hørt historien om senior som plutselig en dag sier takk for seg og dumper bedriften i fanget på junior. Uten forvarsel. Uten forberedelser. Om junior da ikke har vært tilstrekkelig involvert i drift og administrasjon kan det gå skikkelig galt med bedriften. Det er et ekstremt tilfelle, men det kan også gå galt dersom skiftet ikke gjennomføres på en ryddig og god måte.

Etterkrigsgenerasjonens småbedriftseiere nærmer seg raskt pensjonsalderen. Blir det generasjonsskifte, salg, nedleggelse eller en langsom død for bedriften?

EN ALLIANSE FOR RYDDIGHET

Eierskiftealliansen består av NHO, HSH, Bedriftsforbundet, MEF, RVS, Sparebank 1 Oslo og Akershus, Nordea, Innovasjon Norge og lokale partnere. Formålet med alliansen er å henvende seg til SMB-bedrifter hvor majoritetseieren er eldre enn 54 år. Gjennom en rekke frokostseminarer og fordypningsseminarer legger derfor alliansen til rette for erfaringsutveksling mellom bedriftseiere og rådgivere som har gjennomført generasjons- og eierskifte og de som står foran eller i en slik prosess.

Geir Samdal er engasjert for å drive dette arbeidet for alliansen. Han forteller at det er mange hensyn å ta. Start i tide, unngå skattefellene, søk råd, skriftlige avtaler og en god prosess er viktige elementer.

STÅR MIDT I GENERASJONSSKIFTET

Rørleggermester Tore Orvei (62) står midt i et generasjonsskifte i sin bedrift. Han overlot i fjor den daglige ledelsen av bedriften til sønnen Tor Egil, men er fortsatt majoritetseier i bedriften. Han er også enestyre. På frokostseminaret 16. november skal han fortelle om sine erfaringer med generasjonsskiftet.

– Vi er siste generasjon med "fjærpenn". Selv om vi var tidlig ute med dataløsninger, ser vi nå at det kommer en papirløs hverdag. Den er det nok yngre krefter som skal ta seg av, sier Tore Orvei. Selv innrømmer han at formen og evnen til å yte

Tore Orvei står midt i et generasjonsskifte. På frokostseminaret vil han og andre dele sine erfaringer med deltakerne.

maksimalt har blitt redusert de senere årene. Da er det klokt å la andre overta.

– Vi startet prosessen på slutten av 90-tallet da Tor Egil overtok 10 prosent av aksjene. Deretter har han hatt mulighet til å overta 5 prosent av aksjene hvert tredje år. I dag eier han 45 prosent av bedriften, og i løpet av året overtar han 5 prosent til.

– Han er den eneste av barna som har utdannet seg som rørlegger. Jeg synes det er viktig at eierne jobber her. Samtidig er det ikke riktig at søsken har sugerør i lomma til den som jobber i bedriften. Avtalen vi i sin tid fikk satt opp ved hjelp av advokat ble vist til familien før den ble undertegnet. Ingen hadde innvendinger mot måten vi hadde tenkt å gjennomføre generasjonsskiftet. Avtalen tar også hensyn til konas posisjon. Hun er Tor Egils stemor og har egne barn. Tore Orveis plan er å gå ut av driften og styret når han fyller 65 år.

– Tor Egil har forkjøpsrett på resten av aksjene, men så lenge jeg er deleier blir jeg sittende i styret.

– Å drive en familiebedrift er et lagspill. Det nytter ikke å være stor sjef, men alle lag trenger en kaptein, avslutter Orvei. På frokostseminaret forteller han mer om hvordan bedriften har løst generasjonsskiftet.

På frokostseminaret 16. november vil du også møte småbedriftsledere som har gjennomført eksternt salg av sin virksomhet. Hvilke erfaringer har de gjort seg?

På seminaret er det meningen at du skal bli litt klokere. Påmelding til Geir Samdal, geir@gess.no eller 91 73 10 89.

Tekst og foto: Knut Randem

Landsdekkende opplæringskontor?

De er det ikke nå, men BLOK (Blomsterdekoratørfagets opplæringskontor) har lærlinger over store deler av landet og kan gjerne utvide til nye fylker. Hovedtyngden av lærlingene er imidlertid fra Østlandsområdet.

– Målet eller kanskje heller et ønske er på lang sikt er å bli landsdekkende, forteller daglig leder Randi Sandberg Aanes. Hun deler den daglige ledelsen med Jorunn Dahlback. Begge er i 50 – 70 prosent stilling ved opplæringskontoret.

– Vi har hovedkontoret vårt i Oslo og veilederne her dekker Vestfold, Buskerud, Hedmark, Oppland, Østfold, Akershus og Oslo. I Agder-fylkene og Hordaland har vi lokale veiledere. De følger opp lærlingene ute i bedriftene og gjennomfører lokale samlinger og kurs. Lærlingene på Østlandet, det vil si fra Otta i nord til Larvik og Halden i sør kommer til Oslo på samlinger og kurs.

– Vi blir ofte kontaktet av bedrifter og fylker hvor vi ikke er godkjent. De oppfordrer oss til å etablere oss i deres fylke. Vi må imidlertid ha et antall medlemsbedrifter og lærlinger på stedet for å kunne holde den nødvendige kvaliteten i arbeidet vi gjør.

– BLOK har hele tiden tett dialog med fagopplæringsetatene i fylkene og prøver å bidra på best mulig måte både for faget som helhet og den enkelte bedrift og lærling.

– Fylkeskommunen har det overordnede ansvar for lærlingene. Noen lærebedrifter får godkjenning under forutsetning av at de blir medlem i et opplæringskontor. De fylkeskommunale fagkonsulentene har gjerne ansvar for mange fag hver og kan naturlig nok ikke være fagutdannet i hvert enkelt. Da er tett samarbeid mellom fylke og et opplæringskontor med fagspesifikk kompetanse viktig for kvalitetsikringen av opplæringen.

– I tillegg til de cirka 90 lærlingene har vi en del praksiskandidater som kjøper seg inn på kurs hos oss for at de skal føle seg bedre forberedt til å gå opp til fagprøve.

Randi Sandberg Aanes i BLOK diskuterer oppbygging og komposisjon med noen av lærlingene som er på samling.

– Her i Oslo har vi også opplæring av voksne som vil bytte yrke eller som kanskje aldri har tatt noen utdanning. De blir ført fram til VG2-eksamen i faget på heltids- eller deltidskurs. Mange av disse velger å gå videre som lærlinger. Andre blir praksiskandidater, som kan gå opp til fagprøven etter fem års samlet relevant praksis og utdanning.

ANSVAR FOR REKRUTTERING

Det er problematisk å rekruttere nye medarbeidere til bransjen. Et tiltak BLOK gjennomfører regelmessig er å invitere elever fra lokale skoler og andre som vurderer å ta utdanningen til ”prøve på dager”.

– Da er de her en dag og får informasjon om faget samtidig som de får lov til å prøve seg i praksis. Det er et tiltak som samler mange deltakere.

– Bedriftene har ikke så lett tilgang på deltidshjelp og ufaglærte som kan steppe inn i hektiske tider og når det er nødvendig å jobbe sene kvelder for å få unna alle bestillinger. At heller ikke foreldrene til lærlingene alltid skjønner at denne bransjen krever at man må stå på når det er mye å gjøre forstår vi når de ringer og lur på om det lovlig at deres barn jobber julaften.

– Før Reform 94 var faget vårt preget av at vi hadde voksne elever og lærlinger fra 19 år og oppover. Det var en stor overgang for mange bedriftene å få unge lærlinger. Bedriftene vil ha selvstendige lærlinger som kan ta ansvar og gjennomføre en god dialog med kunden. Dialog er uhyre viktig i vårt fag.

Utstilling og presentasjon er en viktig del av blomsterdekoratørfaget. Denne gruppa diskuterer sitt arbeid under en samling hos BLOK.

Om det kommer inn en kunde i sorg for å bestille sorgarbeid, vil en person uten innsikt i verste fall kunne ødelegge kundeforholdet. Vi møter kundene i alle livssituasjoner fra de gladeste til de sørgeligste. Mange kunder vil også gjerne prate om sin situasjon. Det hører med til faget å kunne takle slikt. Ofte kan det være minst like viktig å være god på kundekommunikasjon som å være en flink blomsterdekoratør. Fagkunnskap er selvsagt en basis for å kunne gi råd og veiledning, men det hjelper ikke om de er aldri så faglig dyktig om du ikke kan kommunisere med kunden, påpeker Aanes.

– Det er ikke alltid lett å være lærling heller. Overgangen fra skole til arbeid i bedrift er stor for mange. De skal venne seg til å ha en sjef, ta ansvar, må arbeide mye mer enn tidligere og få mindre ferie enn på skolen. Det kan være tøft for mange. Bare det å skjønne at i arbeidslivet kan du ikke gi beskjed om sykefravær dagen etter fraværet, er vanskelig for noen. De tar med seg skolekulturen inn i arbeidslivet.

– De siste årene har det også skjedd en markant endring i holdningene til å ta ansvar. De fleste takler imidlertid overgangen fra skole når de får litt tid på seg, sier Aanes og legger til at de har mange flotte, unge lærlinger som takler overgangen svært bra og vet hva som kreves i arbeidslivet. De ”regulære” lærlingene får BLOK fra Holtet, Lier, Kalnes og Nes videregående skoler. I tillegg kommer de via Gjennestad gartnerskole i Stokke og Veia – Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører.

– I Oslo har det de senere årene vært dårlig søkning til faget. En stor andel av lærlingene i Oslo kommer derfor fra andre fylker.

FORSTÅR IKKE FAGET

Aanes forteller at det er et problem for mange bedrifter å få betalt for jobben de gjør. Blomster er ferskvare, som må behandles og passes på hele tiden. Det tar også tid å lage fagarbeider med god kvalitet som for eksempel sorgarbeider og blomsterarbeider til brud.

– Vår jobb er også å gi råd selv om de går mot kundens opprinnelige ønsker. Det er ikke alle blomster som egner seg i alle sammenhenger eller til temperaturen i ulike årstider. Det er her utdanning og fagkunnskap er viktig.

– Billige blomster kan du kjøpe mange steder, men fagarbeid får du ikke der blomstene er billigst, mener Aanes.

I BLOKs lokaler i Hoffsvæien er det stort sett kontinuerlig aktiviteter med lærlingene. De er her på kurssamlinger fire dager cirka åtte ganger i året. Da samles inntil 15 lærlinger, som deles i grupper etter hvor langt de har kommet i læretiden.

UTADRETTET

Også medlemsbedriftene får et tilbud av BLOK.

– Alle våre medlemsbedrifter blir innkalt to ganger i året til treff for fagansvarlig i bedriften. Da tar vi opp endringer i lover, regler og nytt innen opplæring generelt. Vi har også en faglig del hvor vi ser på trender og utvikling i faget, forteller Aanes.

– I tillegg har vi hvert år et inspirasjonstreff hvor vi inviterer nasjonalt eller internasjonalt kjente blomsterdekoratører til å vise oss hvordan de arbeider. I tillegg lar vi ofte deltakeren til neste WorldSkills/EuroSkills få dette som en del av sin trening med publikum.

I år arrangeres også et fag- og rekrutteringsseminar i samarbeid med Ressursskole Sogn. På dette seminaret settes det fokus på kvalitetssikring av opplæringen. Hit inviteres lærere, prøvenemnder, fagopplæringssetater, bedrifter, ja alle som kan bidra til å få faget videre.

– Vi håper dette seminaret vil gi gode innspill til oss om hva vi kan gjøre videre.

Internasjonalt deltar BLOK også i et EU-prosjekt som startet under Leonardo-programmet. Gjennom dette prosjektet har opplæringskontoret en utstrakt utveksling av lærlinger og veiledere med kontaktskoler i andre land.

– De har ikke opplæringskontorer slik vi har, så vi får ofte besøk av lærere som vil se hvordan vår opplæringsmodell fungerer, sier Aanes.

De av leserne som deltar på fag- og svennebrevutdelingen i Oslo rådhus kan to ganger i året se lærlingenes blomsterarbeid på scenen.

– Det er det eneste eksterne oppdraget vi påtar oss. Vi kan ikke konkurrere med medlemmene. Men romdekorering er fantastisk spennende og et helt konkret mål i læreplanen. Dette er et oppdrag vi setter veldig stor pris på, avslutter Aanes.

Tekst og foto: Knut Randem

Bygget for håndverk og kunst

– Her har vi en gylden mulighet til å få et fantastisk miljø for design- og håndverksfag sammen med musikk og dans, og det på en skole som er bygget for håndverk og kunst, forteller en entusiastisk skolebyråd, under en befaring av lokalene som tidligere huset Statens håndverks- og kunstindustriskole.

I høringsnotatet om skolebehovsplanen foreslår Utdanningsetaten at en ny videregående skole for kunst- og håndverksfag legges til lokalene i Ullevålsveien 5.

Av bygningens 22.000 kvm vil den foreslåtte skolen legges på 16.000 kvm. Resten disponeres av Kunstindustrimuseet, som flytter ut i 2016 for å samlokaliseres med Nasjonalgalleriet.

SKOLEBYRÅDEN SATSER PÅ KUNST, HÅNDVERK OG KULTUR

Skolebyråd Torger Ødegaard fremhever at dette er en stor satsning for kunst og håndverk. – Som hovedstad har vi et

Skolebyråd Torger Ødegaard her avbildet foran fresken "Valget" malt av Victor Smith (senere Sparre) i vestbylen.

I 1903 fikk SHKS sitt eget bygg i Ullevålsveien 5 i bydel St. Hanshaugen i Oslo. Bygget ble reist etter at Kristiania kommune i 1896 hadde besluttet å oppføre en ny bygning på det daværende Brandts løkke. I 1897 ble det lyst ut en arkitektkonkurranse, og blant 14 bidrag ble den da bare 26 år gamle arkitekten Adolf Bredo Greve kåret som vinner. På grunn av sin unge alder, søkte han hjelp hos den mer erfarne Ingvar Hjort. (kilde: wikipedia)

ansvar for å ivareta de mindre håndverksfagene som sliter med rekruttering og å fremme kunst og kultur. Vi oppnår en god synergieffekt ved å samle flere fag som kan hente inspirasjon fra hverandre gjennom samarbeid, sier skolebyråden. Ødegaard påpeker også den sentrale beliggenheten som et stort pluss, og han regner med at dette blir en attraktiv skole som bidrar til rekruttering til fagene. – Jeg ble utrolig glad da vi fant ut at dette var mulig. Vi ønsker å satse på kunstfagene og Design og Håndverksfagene. Det ligger også en mulighet for utvidelse i 2016 når Kunstindustrimuseet flytter ut, avslutter Torger Ødegaard. Byrådets forslag til skolebehovsplan legges fram for bystyret sammen med budsjettforslaget 28. september.

BEFARING I LOKALENE

Prosjektansvarlig i Utdanningsetaten, Nina Ullestad, fortalte at det er store gode rom som er bygget til formålet, med brede korridorer som egner seg godt for utstillingsplass. Bygget stod ferdig i 1903 og ble bygget som en kunst- og håndverks-

Glassmaleriet fremstiller motiver fra håndverket. Maleriene er utført av Glassmester Finn Hansen, etter kartonger av Hans Lysheim Rasmussen. Rasmussen vant en konkurranse om utforming av glassmalerier i skolens trappehall, skoleåret 1943-44 og ga motivet navnet "ikke kjedelig".

Tekst og foto: Kristin Brandt

Prosjektansvarlig i Utdanningsetaten Nina Ullestad (t.v.) og informasjonskonsulent Åsta Ytre.

Veggmaleriet i forelesningssalen er malt på akustiske plater, utført i 1946 og var diplomoppgaven til Urban Willumsen.

skole. – Det sitter bokstavelig talt i veggene. Statens kunst- og håndverksskole flyttet ut av bygget i 2010 og det meste av arealet har stått tomt et år. St. Sunniva skolen disponerer bygget en etasje i bygget, forteller Ullestad. Lokalene har et klassisk, europeisk preg med store vinduer, stor takhøyde og mye lys. Bygget er stort og flott og Utdanningsetaten peker på at man her får muligheten til å bygge på lange tradisjoner, samt bringe ny stolthet til fagene. Byantikvaren har utarbeidet fredningsforslag som omfatter bygningens eksteriør og interiør. Ny bruk av bygningen skal tilrettelegges med respekt for byggets kulturhistoriske verdier. Skolen er planlagt ferdigstilt i 2014.

FAG SOM ER FORESLÅTT

Utdanningsetaten foreslår at den nye videregående skolen blir etablert med et kompetansesenter for håndverksfag og at estetiske fag samles på skolen. Inne i forslaget er følgende fag foreslått flyttet fra følgende skoler:

- * Dans fra Fagerborg
- * Musikk fra Manglerud
- * Design og håndverk fra Holtet.
- * Blomsterdekoratørfaget
- * Møbelsnekkerfaget

Skulpturkonservator Joanna Hench har foretatt flere undersøkelser i bygget, blant annet i korridoren i 3. etasje. Der er det en rekke buete felter over dørene hvor fresker i forskjellig stil og teknikk har blitt malt over med moderne maling. Hench har foretatt mindre prøveavdekninger og synes det hadde vært veldig spennende å få avdekket det hele. Bildet viser et maleri i pompeiansk stil som er avdekket på et tidligere tidspunkt.

Kuben yrkesarena

Det nye flaggskipet for yrkesfagene på Risløkka er under oppføring. Ved grunnsteinsnedleggelsen holdt blant annet byrådslederen tale, Kampen Janitsjar spilte, gruppa Agenda X rappet og Utdanningsetaten og BNL undertegnet en samarbeidsavtale.

Kuben yrkesarena åpner høsten 2013 og bygget blir med et bruttoareal på 40 000 kvadratmeter den største skolen i Oslo. 1350 elever og studenter skal på plass. I hovedsak er det elever fra Sogn videregående skole som flyttes til Kuben sammen med studenter fra Fagskolen. Skolen vil også romme et Lærlingesenter for byggfagene. Senteret er et samarbeid mellom flere opplæringskontorer og skal tilrettelegge for lærlinger som skal opp til fag- eller svennebrev i byggfag, anleggsteknikk og elektrofag.

YRKESARENAEN – SAMARBEID MELLOM SKOLE OG NÆRINGS-LIV

Utdanningsetaten og BNL undertegnet en samarbeidsavtale for å legge til rette for et tett samarbeid mellom skole og arbeidsliv om en yrkesrettet opplæring for byggfagene. Jørgen Leegaard undertegnet på vegne av BNL og forteller at de har startet arbeidet med å lage handlingsplaner.

– Vi ser på forslag til mulige prosjekter og har som mål å ha ett sett med forslag til prosjekter før jul. Prosjektene vil starte opp så fort det lar seg gjøre, uavhengig av ferdigstillelse av Kuben Yrkesarena, sier kompetansedirektør i BNL Jørgen Leegaard. Han peker på at Kuben blir en viktig utviklingsarena, men at også andre skoler skal være med. - De gode forslagene og de gode sakene som vi jobber fram i ressursgruppen/styringsgruppen vil også tas i bruk på andre arenaer, forteller Leegaard.

9. juni ble grunnsteinen lagt ned av byrådsleder Stian Berger Røsland, elevrådsleder Cafer Demir (Sogn vgs) og nestleder i studentrådet (fagskolen i Oslo) Anders Bjercknes.

LÆRLINGESENTER OG FAGSKOLE

Opplæringskontorene for flere av byggfagene i Oslo og Akershus har i dag et senter med prøvestasjoner lokalisert på Stovner. Dette senteret flytter inn på Kuben yrkesarena og

får egne verksteder. I tillegg til å legge til rette for avvikling av fag- og svenneprøver arrangeres også kurs for lærlinger. Følgende fag tar plass i Lærlingesenteret: rørleggerfaget, murerfaget, malerfaget, elektrikerfaget, tømmerfaget, forskalingsfaget og kobber- og blikkenslagerfaget. Fagskolen holder i dag til på Sofienberg og flyttes inn på Kuben yrkesarena når den står klar. Fagskolen i Oslo tilbyr korte, yrkesrettede utdanninger som bygger på fag-/svennebrev, autorisasjon eller minst fem års praksis. Utdanningsløpet kan være ett eller to år på heltid og gir en kompetanse som kan brukes direkte i arbeidslivet. Dagens tilbud er innenfor tekniske fag og helse- og sosialfag, både på heltid og deltid.

YRKESARENAEN

Hovedmålsettingen for Kuben er å skape en faglig møteplass der skole og arbeidsliv samarbeider om fagutviklingen og innholdet i utdanningen. Ønsket er å møte arbeidslivets behov for fremtidig arbeidskraft og kompetanse. Kuben vil også fungere som en arena for kurs- og etterutdanning for arbeidslivet innenfor alle fagområdene. Skolen vil få verkstedsarealer i tillegg til andre opplæringsarealer og tilgang på større og mindre auditorier. Ved samlokalisering av den videregående skolen, Lærlingesenteret og Fagskolen i Oslo, får Kuben et helhetlig og fleksibelt tilbud fra praksisbrev og lærekandidatordning til opplæring på fagskolenivå.

Tekst og foto: Kristin Brandt

Kampen janitsjar møter Agenda X. Sistnevnte med ny-skrevet rap om den nye skolen.

Christine Wergeland Sørbye har hatt en fast hånd på rattet som prosjektleder for skoleutvikling ved Kuben yrkesarena og Astrid Søgne fremhevet hennes innsats i velkomst-talen.

Ny avtale undertegnet mellom Utdanningsetaten ved Astrid Søgne, og BNL ved Jørgen Leegaard.

Vøienvolden i murbyen

Årets bygningsverndag på Vøienvolden gård hadde mur og puss som tema. Det var demonstrasjoner av både tradisjonelle kalkarbeider, pussarbeider med trekninger og moderne pusssystemer. I potetkjelleren kunne de besøkende også prøve seg på kalking under kyndig oppsyn.

Søndag 11. september var den første av valgdagene i Oslo og været var ikke det beste. Det var vått og klinete i gresset i hagen på Vøienvolden gård, men ikke noe av dette hindret et interessert publikum i å ta turen til dette praktfulle anlegget og Fortidsminneforeningens arrangement. Det er Fortidsminneforeningens avdeling i Oslo og Akershus som er arrangør med støtte fra flere sponsorer og bidragsytere. Blant annet hadde Oslo Håndverks- og industriforening gitt kr 10.000 i støtte til arrangementet.

Foreningen kaller selv dette for "en festdag for alle som har hånd om et gammelt hus eller noe annet gammelt de liker å ta vare på". Påstanden kan neppe motbevises.

På tunet og i bakhagen var om lag 30 håndverkere, rådgivere, arkitekter, Byantikvaren og produktleverandører på plass. Kjøp av bygningsdetaljer var det også mulig å gjøre. Blant håndverkerne fant vi malere, kobber- og blikkenslager og murere.

MUR SOM TEMA

Mur og puss var hovedtema, og murerens fag og historie ble belyst på ulike måter gjennom foredrag, produkter og demonstrasjoner.

Kunsthistoriker Truls Aslaksby holdt foredrag i potetkjelleren om den unike "Murbyen Oslo".

På tunet hadde produsentene Einar Stange AS og Weber Norge AS utstillinger hvor de viste tradisjonelle og moderne pussløsninger. På sin egen stand sto murmester Øyvind Eikvam med en pusset mur hvor han snakket om og demonstrerte kalking. Han holdt også et praktisk foredrag om kalking i potetkjelleren. Her fikk folk høre, se og prøve hvordan kalking utføres. Hvilke produkter som finnes, hvilke egenskaper de har og hvordan de brukes – om forvanning, fiksering og mye annet.

Eikvam blander selv sin kalk, men den kan også kjøpes ferdig. Han viste hvordan kalk strykes, eller hvitting som det også kalles. Han viste også hvordan kalk kan tilsettes pigmenter og hvilke utfordringer det er forbundet med å få korrekt farge, og ikke minst samme farge i hver blanding. – Med kalk ser du ikke hvordan fargen blir før den er helt tørr, fortalte han.

– Det er de pigmenterte fargene som endrer seg mest når de tørker. Det kreves derfor mye erfaring for å gjøre dette arbeidet uten å feile for mange ganger.

– Det er en møysommelig prosess å gjøre dette selv. For de fleste er det nok best å kjøpe ferdigkalk som er fargesatt med NCS-koder.

– Våtlesket deigkalk er utgangspunktet før du begynner å gjøre kalken klar for bruk. Kalken produseres av kalkstein som knuses, brennes og leskes (tilsettes vann). Det gir en deig som omsettes. Mureren tilsetter den så vann til den får riktig konsistens.

Ved antikvariske arbeider må det være mineralske produkter. Noen produsenter har begynt å blande inn akrylater og cellulose. Med en mineralsk kalkmelk må du stryke minst tre

Murmester Øyvind Eikvam demonstrert "hvitting" på gårdsplassen og holdt et praktisk foredrag i potetkjelleren om kalking.

strøk, men med disse tilsetningene kan det spares et strøk. Antikvariske myndigheter aksepterer ikke produkter med disse tilsetningsstoffene fordi de er filmdannende og kan være veldig skadelige for en kalket mur som egentlig er diffusjonsåpen.

SUR NEDBØR IKKE SÅ SUR LENGER

– Sur nedbør har brakt kalk i missskredit fordi den bryter ned kalken. Nå er dette problemet sterkt redusert ettersom nedbøren ikke er så sur lenger, forteller Eikvam.

– Det mest utsatte punktet på en fasade er sålebankene.

Der kan en silangrunning være et alternativ, men da må det brukes silikat oppå. Beslag er et annet alternativ.

I potetkjelleren samlet han fullt hus da han holdt et praktisk foredrag om kalking. På lett forståelig vis fortalte han om produksjon og bruk av kalk. Bruken viste han mens han snakket og tok opp ulike problemstillinger.

Eikvam beklaget at ”det ikke skal mer enn et par reklamekampanjer” til før tradisjonene glemmes. Lesket kalk ble benyttet i særlig stor grad rundt forrige århundreskifte, men ble solgt ”overalt” helt fram til 50-tallet.

TRADISJONELT ARRANGEMENT

Selv om murerfaget var satt i sentrum i år, kunne bygningsvernkonsulent og arrangementsansvarlige Victoria Brand by på litt av hvert fra ulike fag.

– Det er en del av utstillerne som går igjen fra år til år. Det er positivt og viser at dette er et viktig arrangement også for dem. Vi er like opptatt av å ivareta håndverkerne som huseierne og deres interesser, sier Brand.

– Det er ufattelig viktig å ta vare på de håndverkerne som kan

Arrangementsansvarlige Victoria Brand smilte bredt over frammøtet - til tross for truende skyer og valgdag.

tradisjonene. Det er også kjempeviktig at vi får tak i produktene. Folk vet jo ikke bedre og må lære tradisjon kontra moderne reklamekampanjer.

– Det er mye penger i restaurering. Det bør flere håndverkere få forståelse for, avslutter Brand.

Tekst og foto: Knut Randem

Parlamentarisme i Akershus?

Det nye fylkestinget som konstituerer seg 20. oktober vil på møtet stemme over innføring av en parlamentarisk styreform i Akershus. Siden saken avgjøres av vanlig flertall, er det grunn til å tro at det er store sjanser for at man får et vedtak om parlamentarisme.

En forutsetning for innføring av parlamentarisme er at saken har vært behandlet i et tidligere fylkesting. Akershus Fylkesting har behandlet saken tidligere og oppfylder derfor dette kravet.

k.b.

Meld fra til OHIF

– vi får for få meldinger!

Har du prøvd før og tror det ikke nytter? Ser du brudd på HMS så meld fra til Oslo Håndverks- og Industriforening kristin@ohif.no eller ring 450 37 004. Vi melder fra til vår kontakt hos Arbeidstilsynet og får tilbakemelding om hva som skjer. Samtidig får vi kartlagt en eventuell mangel på ressurser hos Arbeidstilsynet og kan bruke denne informasjonen i vårt næringspolitiske arbeid.

Nå har vi hatt en avtale med Arbeidstilsynet i regionene Oslo, Østfold og Akershus i omtrent et år. Noen har vært flinke til å sende oss meldinger, og Arbeidstilsynet har rykket ut og blant annet stoppet to byggeplasser.

Men vi har fått alt for få meldinger fra dere! Skyldes dette at det ikke foregår brudd på HMS – er dette bra! Hvis ikke kan vi gjøre noe med det, men da trenger vi dokumentasjon!

k.b.

Murerfaget med egen nettportal

Knut Asper, som til daglig er opplæringsleder for murestrenes opplæringskontor i Oslo, har brukt mye tid og penger på å utvikle murerfagets egen nettportal.

Knut Asper i Murestrenes Forening Oslo har sammen med foreningen i Trondheim utviklet en ny portal for murerfaget. Portalen samler bransjens nyheter og aktiviteter på et sted. Samtidig gir den en oversikt over læremidler, svennepróver, skolemateriell og mye annet. Portalen skal også gi kundene inspirasjon til å velge gode løsninger innen faget.

Det har kostet nærmere 900.000 kroner å utvikle portalen. Den eies nå av seks opplæringskontorer, som har kjøpt seg inn. Eierskapet er lagt til en egen forening og har blitt støttet av Norske Murestres Landsforening. Driften finansieres først og fremst av annonser og på sikt av tilknytnings- og brukeravgift på deler av portalen.

– Vi satser mot alle, men mest mot proffmarkedet, forteller Knut Asper, som til daglig er opplæringsleder for murestrenes opplæringskontor. Utviklingen og driften av portalen skjer ofte på fritiden og ved hjelp av et eksternt firma.

En viktig del av formålet med portalen er å bidra til rekruttering til faget. Derfor gis det både informasjon om faget og hvor elever kan starte på en utdanning i murerfaget. Samtidig skal elever og lærlinger kunne følges gjennom utdanningen på skole og i bedrift fram til svennepróve.

– Vi har for eksempel lagt inn beskrivelser av ulike svennepróver slik at lærlingene kan gå opp i en próve som gjenspeiler den erfaringen han har tilegnet seg gjennom læretiden. Det har ingen hensikt å tviholde på at lærlingene skal gå opp i deler av faget han har fått lite trening i, sier Asper.

– Vi prøver derfor å myke opp svennepróven noe slik at den blir mer tilpasset den opplæringen lærlingen har hatt i lærebedriften. I portalen har vi foreløpig lagt ut fem alternative svennepróver som prøvenemndene kan bruke.

KVALITETSSIKRING OG TEORIUNDERVISNING

– Vårt utgangspunkt var å få et kvalitetssikringssystem for opplæring i bedrift. Alle hadde noe, men vi ville lage noe felles.

– I portalen, som du finner på murfag.no, ville vi samle alt på et sted.

– Etter Kunnskapsløftet har vi ikke hatt styring på teoriundervisningen. Derfor ønsket vi å samle alt vi som bransje mener det skal undervises i. Her kan vi vise lærerne, som ofte er tømre, hva bransjen ønsker at elevene skal lære om murerfaget.

– Det er ingen avsluttende teorieksamen på skolen. Derfor vet vi lite om hva elevene kan. Gjennom portalen pålegger vi lærlingene i VG3 mer teori, men vi tror det blir mer lystbetont når lærlingene kan besvare yrkesteorien på nettet.

Asper forteller at de nå kjører seminarer rettet mot skolene for å få lærerne til å ta i bruk portalen. De prøver å synliggjøre at det finnes en rekke hjelpemidler der som lærerne kan bruke overfor elevene. Læreren kan for eksempel dele ut oppgaver eller informasjon på nett gjennom portalen. Lærere som lager gode oppgaver kan dele disse med andre lærere. For videregående skoler er bruken av murfag.no gratis.

– Vi henvender oss til skolene nå, men vi startet i fjor med noen lærebedrifter. Med egen brukerid og passord kan lærlingen dokumentere hva han jobber med til en hver tid. En artig detalj Asper viser i portalen, er muligheten lærlingen har til å gi trivselspoeng for den enkelte arbeidsplass. Det gir opplæringskontoret mulighet til å få en god oversikt over hvordan lærlingene trives til en hver tid.

– Noen småbedrifter bruker portalen som grunnlag for lønningssystemet sitt og også andre ansatte kan benytte den gratis så lenge bedriften har lærlinger.

Utviklingen av portalen er gjort av Asper og Kolbjørn Sivertsen ved opplæringskontoret i Trondheim i samarbeid med et eksternt firma. Den daglige driften er det Asper som har.

– Vi har vist portalen til Utdanningsetaten i Oslo, som synes vi har gjort en bra jobb. Portalen har også indirekte rekruttert nye opplæringsbedrifter hos oss, avslutter Asper.

Tekst og foto: Knut Randem

Nå skal løftene holdes

Over 60 politikere, næringsdrivende og organisasjonsfolk møttes før valget til "Næringslivets valgkampstart". Det ble gitt mange forpliktende utsagn i løpet av kvelden, og skole på byggeplass ble nærmest vedtatt støttet av bystyret der og da.

Dette arrangementet har blitt gjennomført en rekke ganger i forkant av både riks- og lokalvalg. Arrangementet er et samarbeid mellom Oslo Håndverks- og Industriforening (OHIF), NHO Oslo og Akershus, Oslo Handelsstands Forening og Oslo Handelskammer. Representanter for organisasjonenes medlemmer hadde forberedt selvstendige temaer og spørsmål til "spørretimen".

OHIF er svært opptatt av "Skole på byggeplass". Finansieringen gjennom Nav har stanset opp og ordningen, som har fått Nav-brukere ut i lære på en effektiv måte, har stanset helt opp. OHIF ønsker at fylkene viderefører tiltaket for frafalls-elever i den videregående skolen.

OHIF hadde invitert Rickard Ramsland fra Veidekke Entreprenør til å fortelle om resultatene av "sin" skole. Han hadde også tatt med seg lærling Alf Christian Sørums, som var i det siste kullet med "Skole på byggeplass" hos Veidekke. Ramsland karakteriserte tiltaket som et vellykket OPS-prosjekt (Offentlig-Privat-Samarbeid).

EN VEI UT AV UFØRET

Av de 160 unge menneskene Veidekke har tatt inn i "Skole på byggeplass" har over halvparten gjennomført pensum for VG1 og VG2 med vitnemål. 60 av disse jobber i bransjen med fagbrev eller som lærlinger.

– Elevene kommer fra alle samfunnslag og har hver sin unike historie. Fra de som aldri har hatt mulighet til å ta utdanning til de som har gått på en smell og trengte en ny start i livet. Halvparten av elevene har innvandrerbakgrunn, fortalte Ramsland.

– Undervisningen er praktisk rettet med integrert teori. De to skoleårene blir gjennomført på et år.

– Nav har betalt tre millioner kroner per klasse for å dekke kostnadene til Oslo voksenopplæring, eksamen, klasserom og to lærerlønninger. Veidekke har stilt sine byggeplasser til disposisjon, gjennomført bransjekurs og temabaserte forelesninger.

Ramsland mener markedet i Oslo og Akershus kan ta imot elever fra to klasser i året. Samtidig vil Nav spare store summer som de ellers måtte betalt i stønad til den enkelte. Nå klarer de seg selv. Og nettopp det kunne Alf Christian Sørums bekrefte.

Han fortalte åpent og ærlig om hvorfor han ikke hadde fullført utdanning, tid på trygd og ulike Nav-kurs til han strålende kunne fortelle om gleden han følte etter å ha gjennomført "Skole på byggeplass". Nå går han i lære i betongfaget, er økonomisk uavhengig og i stand til å kjøpe leilighet sammen med samboeren.

Etter Sørums personlige og ærlige beretning, tok representanter for alle partier ordet og sa at dette ville de støtte. Eirik Lae Solberg (H) som ledet finanskomiteen i bystyret før valget sa rett ut: Det er bare å sette i gang.

TILSKUDD OG KLAUSUL

Arvid Søgaard (OHIF) tok i "spørretimen" opp det faktum at primærøknadene til VG1 bygg- og anleggsteknikk går ned på

Rickard Ramsland (t.v.) har arbeidet med "Skole på byggeplass" i Veidekke. Alf Christian Sørums personlige erfaringer fikk partiene i bystyret til å "bevilge" pengene over bordet.

landsbasis. På landsbasis med beskjedne 2,8 prosent, men i Oslo har antallet søkere gått ned med 25 prosent.

– For 2010 ble det gitt et ekstraordinært tilskudd over statsbudsjettet per lærling i lærebedrift. Helt uten varsel ble dette tilskuddet strøket i 2011. Signaleffekten er ikke positiv. Hvorfor denne kursendringen? spurte Søgaard.

Carl I. Hagen (Frp) mente dette var et ekstraordinært tilskudd, som ble fjernet av staten.

Det kunne imidlertid OHIFs styreleder Tor Petlund imøtegå. Midlene er videreført i statsbudsjettet og ellers i landet, men ikke i Oslo.

Andreas Behring (SV) mente det var helt klart at kommunen skyldte "noen" 15 millioner kroner. Janne Svegården (Ap) understrekte at midlene ikke er trukket tilbake. Eirik Lae Solberg (H) mente imidlertid at midlene ikke hadde vært øremerket. Derfor hadde de overlatt til etaten å prioritere. Men han ville høre mer om dette før Høyre tok et endelig standpunkt.

Malermester Jens Erik Solberg (OHIF) stilte spørsmål om lærlingklausulen i Oslo kommunes kontrakter og hvordan den vil bli fulgt opp. Han uttrykte stor glede for at dette nå var vedtatt.

Kjell Veivåg (V) fortalte at dette begynner å fungere i nye anbud, men er foreløpig ikke i mål. Eirik Lae Solberg (H) mente det fortsatt var litt tidlig, men kunne fortelle at finansbyråden har sendt instruks til alle kommunale virksomheter om at lærlingklausulen skal gjennomføres.

Tekst og foto: Knut Randem

Ny sjef i Håndverker'n

I høst blir det ny sjef i Håndverker'n eller rettere sagt i Oslo Håndverks- og Industriforening (OHIF). Arve Sand pensjonerer seg før jul og den nye direktøren tiltrer stillingen allerede 1. oktober. Mannen, som overtar stafettspinnen, er ikke ukjent i systemet, og fram til ansettelsen satt han i OHIFs styre.

Det er Øivind Utne (45) styret har ansatt som ny administrerende direktør i OHIF. Utne har de siste fire årene vært medlem av foreningens styre, og før dette et aktivt medlem i "OHIF-systemet" i om lag ti år. Han har blant annet vært styreleder i Byggmesterforbundet, Oslo hvor han var en av pådriverne for å få byggmestrene kollektivt tilsluttet OHIF. Utne er altså tømremester av utdanning, men har de siste seks årene arbeidet med prosjekt- og byggeledelse i Oslo Prosjektadministrasjon as. Siden januar 2009 har han vært engasjert på heltid som byggeleder for den store Margarinfabrikken barnehage på Bjølsen.

Han tok svennebrev i 1985, mesterbrev i 1987, og syv år senere overtok han som daglig leder i bedriften, som da fikk navnet Tradisjonelt Bygg Håndverk. Han hadde denne stillingen til han solgte seg ut til kompanjongen og gikk over til å drive med prosjekt- og byggeledelse på heltid.

BRENNER FOR FORENINGEN

– Da vi startet prosessen med å finne Arves etterfølger, så jeg etter hvert at jeg kunne inneha og oppfylle de rammene stillingen har, forteller Utne. Han fratrådt naturlig nok under behandlingen av ansettelsessaken, og da styret vedtok at han skulle ansettes, trådte han straks helt ut av styret.

– Jeg mener selv at jeg har god forståelse for hva som kreves i det næringspolitiske arbeidet, samtidig som jeg ser nødvendigheten av god og langsiktig eiendomsforvaltning. Det siste er ikke ubetydelig fordi det er fra driften av Rosenkrantz gate 7 OHIF henter sine inntekter. Kontingenten er jo nærmest en bagatell.

– Hjertet har lenge banket for OHIF. Foreningen er Norges eldste næringsorganisasjon og har en viktig rolle på vegne av medlemmene.

– Arve har gjort en fantastisk jobb, ikke minst som en samlende kraft blant de næringspolitiske organisasjonene i hovedstaden. Et arbeid jeg svært gjerne vil videreføre.

VIKTIGSTE SAKER

– Fag- og yrkesopplæringen er et svært viktig område, hvor foreningen har gjort et solid arbeid i mange år. Søkningen til håndverksfagene synker drastisk og dette vil gi store problemer i håndverksfagene, dersom fokuset ikke opprettholdes i årene fremover.

– Ellers er rammebetingelsene for de små og mellomstore bedriftene veldig viktig. Disse bedriftene utgjør de aller fleste medlemmene våre. For bygghåndverksfagene blir det viktig å få på plass et ROT-system lik det de har i Sverige. Samtidig må jeg understreke at jeg nå skal arbeide for alle håndverksfagene og deres saker, enten de er små eller store, lover Utne.

– Det er en stor fordel at foreningen er upolitisk. Det gjør oss i stand til å videreutvikle Rosenkrantz gate 7 som en arena og et møtested for politikere og medlemmer. Her skal vi jobbe videre fra det som er etablert gjennom "Bedrifter i byen" og "Næringslivets valgkampstart".

– Vi har også et potensial for å øke medlemstallet. Det blir en

Øivind Utne kan snart gå inn døra i Rosenkrantz gate 7 som administrerende direktør i OHIF. Han tiltrer stillingen 1. oktober. Arve Sand bistår fram mot jul for å gjøre overgangen så god som mulig.

viktig jobb. Det er mange nyere håndverksfag som er dårlig representert i foreningen.

– Driften av Rosenkrantz gate 7 vil jeg videreføre slik Arve har gjort. Gården er meget godt drevet og vedlikeholdt. Både i gårdsdriften og i mange andre saker blir det godt å ha Arve i administrasjonen fram til 30. november, men jeg kommer sikkert til å bruke ham som konsulent også etter den tid.

– Det blir ingen store omveltninger. Min oppgave blir å videreføre foreningens aktiviteter. Der har jeg et godt utgangspunkt i det arbeidet administrasjonen og styret har gjort gjennom mange år. Blant annet blir det viktig å utvikle og holde på de politiske kontaktene når de noen ganger flytter seg fra bystyret til stortinget.

SKJULTE EGENSKAPER

Og hvem er han privat? Vinterstid er det alpint som trekker – tidligere snowboard, men nå etter hvert mer over mot ski.

Sist vinter var han også på en topptur i Lofoten med kollegaer, en opplevelse han tok som et tegn på at det var på tide å gjøre noe med "støttemedlemskapet" på Elixia.

Øivind Utne har også noen egenskaper, som kanskje ikke så mange kjenner til. Ikke bare har han overlatt fjernkontrollen til kona slik at han selv kan lese flere bøker i uka, han liker også å skrive. I løpet av de siste årene har han brukt mye av fritiden til å skrive sin første roman, selv om denne fortsatt venter på en interessert forlegger.

– Jeg gleder meg til å kunne ta bussen fra Sofiemyr til jobben. Det blir mye god lesetid.

Det er mer usikkert om hans interesse for jakt kommer til nytte i OHIF. Verktøyet blir uansett et annet når han skal jakte på resultater der framfor småvilt i Folldal eller skogsfugl i Valdres.

Tekst og foto: Knut Randem

OHIF foreslår flere design- og håndverksfag på nye skole

Oslo Håndverks- og Industriforening (OHIF) er svært glad for forslaget om en ny videregående skole for kunst- og håndverksfag som legger vekt på estetiske fag og for at design- og håndverksfagene løftes fram i denne spennende planen. I sin høringsuttalelse om skolebehovsplanen foreslår OHIFs ad-hoc gruppe å inkludere flere fag som naturlig hører hjemme i denne skolen (se side 10).

Kompetansesenteret for mindre design- og Håndverksfag (mindre håndverksfag=færre enn 15 søkere per år per fylke), skal lokaliseres til den nye videregående skolen for kunst- og håndverksfag. OHIF har vært pådriver for dette kompetansesenteret og er fornøyd med at senteret plasseres i Ullevålsveien 5. Vi ser verdien av den sentrale plasseringen. Utdanningssetaten avventer å sette i gang et pilotprosjekt for noen fag, til endelig vedtak om skolebehovsplanen er fattet.

FLERE FAG – FLERE SYNERGIER – STYRKER FAGLIGE MILJØER

I skolebehovsplannotatet pekes det på at det er naturlig å samle opplæringstilbud for alle fag i programmet for design- og håndverksfag, med unntak av frisørfaget, på et felles senter. Dette for å bygge sterk faglig kompetanse. OHIF mener at det er en fordel å samle flest mulige fag som gir hverandre gjensidig nytte og inspirasjon og for å styrke fagmiljøene. Utdanningssetaten peker også på at når nye videregående skoler etableres, er det viktig å legge vekt på prioritering av sterke fagmiljøer. OHIF kan ikke se at det innebærer en styrking av fagmiljøet ved å flytte design- og håndverksfag fra en skole (Holtet) til en annen. Foreningen mener man bør se på muligheten for å flytte gullsmedlinjen på Elvebakken (eventuelt også scenografi og kostyme) og D&H tekstil (som nå er lokalisert på Sogn), til Kuben i 2013. Hvis disse fagene flyttes til den nye skolen vil det bli et fantastisk miljø sammen med musikk og dans, med store muligheter for samarbeid i prosjekter som utstillinger og oppsetninger, samt gode muligheter for synergier slik skolebyråden pekte på ved befaringen av lokalene.

Oslo Håndverks- og Industriforenings høringsuttalelse kan leses i sin helhet på nettsidene, der ligger også et tillegg om flytting av gullsmedlinjen på Elvebakken, som er utarbeidet av Oslo Gullsmedlaug.

Tekst: Kristin Brandt

Fra mitt hjørne

Vi har i sommer opplevd en tragedie som vi trodde ikke ville skje i vår rolige del av verden. Dette minner oss om hvor sårbare vi er, og hvor brutalt det rammet så mange unge mennesker som hadde hele livet foran seg. I lys av det som har skjedd har vi hatt en valgkamp som har hatt mye fokus på hvordan vi skal få gode kommuner, bedre sykehus, eldreomsorg og bedre skoler for ungdommen.

Det siste er noe vi også jobber hardt for å kunne påvirke til beste for dem som går på skolen slik at vi kan få motiverte lærlinger til våre håndverksbedrifter. Våre politikere er aldri så lydhøre som i en valgkamp, så det er derfor opp til oss å følge opp alle løftene de har gitt i valgkampen. Fra vår side har vi fremhevet viktigheten av å få elevene tidligere ut i lærebedriftene, og å få til en hospitering begge veier mellom skole og lærebedrift. Vi har også fremmet forslag om betalte lærekrefter fra lærebedriftene ut i skolen, en lektor 2-ordning for yrkesfag, og en økning av lærlingtilskuddet til samme nivå som det koster å ha en elev i skolen.

Vi er stolte over at det nå ser ut til å bli etablert et senter for mindre håndverksfag på den gamle Kunst- og Håndverks-skolen. Det er et bevis på at langsiktig, konstruktivt arbeid gir frukter.

Jo Petlund

To spennende møter for medlemmer:

Vil du være med å sette dagsorden i OHIF?

Myldringsmøte

Tirsdag 11. oktober inviterer vi styrene i laug og foreninger til et myldringsmøte. Etter en kort presentasjon av ny direktør og en kort presentasjon av saker vi jobber med, setter vi av god tid til en runde rundt bordet for kommentarer eller spørsmål.

Saker vi forbereder korte innlegg til

- Hvorfor svenner som medlemmer i laug og foreninger?
- Utdeling av mesterbrev i Laugssalen?
- Arvid Søgaard har noen tanker rundt den nye Mesterbrevutdanningen og de nye læreplanene som skal utarbeides.

Spesielt interesserte medlemmer som ikke sitter med verv er også hjertelig velkommen.

Vi serverer tapas og møtet starter kl. 18.30 i Håndverkersalen. Meld deg på innen torsdag 6. oktober til kristin@ohif.no eller tlf 22 40 10 93

Medlemsmøte

Oslo Håndverks- og Industriforening inviterer til medlemsmøte tirsdag 1. november. Etter en kort presentasjon av ny direktør og en kort presentasjon av aktuelle saker har vi følgende på dagsorden:

- **Ny modell for Mesterutdanningen v/leder for Mesterbrev Hilde Brodahl**

Den nye modellen består av tre obligatoriske fagområder som deles inn i moduler, både obligatoriske og valgfrie, avhengig av hva fagene har behov for. I tillegg åpner den nye modellen for at du som ferdig mester kan ta videreutdanning.

Mange av OHIFs medlemmer har i flere år vært opptatt av å få et faglig innhold i mesterprøven. Meld deg på til medlemsmøtet!

- **Forenkling for næringslivet med mål om å redusere kostnader med 10 milliarder**

Trond Giske har satt seg et spennende og ambisiøst mål om å redusere næringslivet byråkratiutgifter med 10 milliarder kroner innen 31. desember 2015. OHIF har invitert Nærings- og handelsdepartementet til medlemsmøte og har i skrivende stund ikke fått svar. Regjeringen la 2. september frem et lovforslag om å senke kravet til minsteaksjeselskap fra 100 000 til kr 30 000. Tidligere i år har revisjonsplikten for små aksjeselskap blitt fjernet.

Medlemsmøtet starter kl. 18.30 i Lagssalen og vi avslutter med litt mat i Håndverkersalen. Meld deg på innen torsdag 27. oktober til kristin@ohif.no eller tlf 22 40 10 93.

